

พวงทิพย์ รัตนรัตน์, อรทัย สุวรรณไชยรบ, ฤทธิไกร นามเกษ, ปณัสต์ดา ทองคำ, พนิดา เจริญกรุง, จันทร์เพ็ญ เรือนคง, วัลภา ศรีสุภาพ
อรพรรณ กันยะมี, กนกทิพย์ ทิพย์รัตน์

ทีมตระหนักรู้ (Situation Awareness Team: SAT) กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

✉ outbreak@health.moph.go.th

สถานการณ์การเกิดโรคประจำสัปดาห์ที่ 12 ระหว่างวันที่ 25-31 มีนาคม 2561 ทีมตระหนักรู้ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข
ได้รับรายงานและตรวจสอบข้อมูลเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา พบโรคและเหตุการณ์ที่น่าสนใจ ดังนี้

สถานการณ์ภายในประเทศ

1. เสียชีวิตจากเหตุการณ์จมน้ำ จาก 2 เหตุการณ์

จังหวัดสงขลา พบผู้เสียชีวิต 2 ราย ในเหตุการณ์เดียวกัน เป็นเพศชาย อายุ 53 ปี และอายุ 10 ปี อาศัยอยู่ที่ตำบลสนามชัย อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา วันที่ 26 มีนาคม 2561 เวลา ประมาณ 16.00 น. เด็กจำนวน 5 คน ชักชวนกันไปเล่นน้ำทะเล บริเวณสะพานลงทะเล ขณะเกิดเหตุมีเด็กกำลังจมน้ำ 2 คน ผู้เสียชีวิตรายที่ 1 ได้ลงเล่นน้ำในทะเล ว่ายน้ำไม่เป็น ขณะว่ายน้ำ โดนคลื่นดูดจมหายลงไปทะเล ผู้เสียชีวิตรายที่ 2 เป็นบิดาของผู้รอดชีวิตในเหตุการณ์นี้ ได้กระโดดน้ำลงไปช่วยบุตรชาย เมื่อช่วย บุตรชายไว้ได้แล้วจึงพยายามว่ายน้ำไปช่วยเด็กอีกคน แต่กลับหมด แรง จมน้ำและเสียชีวิต

ปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดการเสียชีวิต เนื่องจากน้ำทะเล ณ จุดเกิดเหตุมีคลื่นแรง บริเวณดังกล่าวไม่มีอุปกรณ์เพื่อความปลอดภัย เด็กว่ายน้ำไม่เป็น และผู้เข้าให้ความช่วยเหลือขาดทักษะ วิธีการช่วยชีวิตที่ถูกต้อง ไม่ประเมินสภาพร่างกายของตนเองก่อน ลงไปช่วย ทีมสอบสวนลงพื้นที่สำรวจพื้นที่เกิดเหตุและสภาพแวดล้อมเพื่อวิเคราะห์สาเหตุ และปัจจัยเสี่ยงของสภาพแวดล้อม ต่อการจมน้ำ สัมภาษณ์บุคคลในครอบครัวของผู้เสียชีวิต ผู้เห็น เหตุการณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องที่ทราบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบผู้เสียชีวิต 2 ราย ในเหตุการณ์เดียวกัน เป็นเพศชายอายุ 19 ปี และเพศหญิงอายุ 10 ปี วันที่ 29 มีนาคม 2561 เวลา 14.00 น. เด็กอายุ 8-15 ปี จำนวน 5-6 คน ไปเล่นน้ำในคลองพุมดวง บ้านบางพระ หมู่ 7 ตำบลย่านยาว อำเภอสัตหิรัญนิคม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ต่อมาเด็ก 3 คน จมน้ำ ผู้เสียชีวิตรายที่ 1 เห็นเหตุการณ์จึงกระโดดน้ำลงไปช่วย สามารถ ช่วยเหลือเด็กชายอายุประมาณ 8-10 ปี ขึ้นมาได้ 2 คน และขณะ กำลังเข้าช่วยเหลือเด็กผู้หญิง ผู้เสียชีวิตหมดแรงถูกกระแสน้ำพัด จมหายและเสียชีวิต ทีมสอบสวนได้ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้มีมาตรการดำเนินงานให้ครอบคลุมปัจจัยเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดการ

จมน้ำทั้งทางด้านตัวบุคคลและทางด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การ สื่อสารให้ประชาชนรับทราบความเสี่ยงและวิธีการป้องกัน การ กำหนดพื้นที่เล่นที่ปลอดภัยสำหรับเด็ก การจัดการแหล่งน้ำเสี่ยง เพื่อให้เกิดความปลอดภัย และเสริมสร้างความรู้และทักษะชีวิต ให้แก่เด็ก เช่น ความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยทางน้ำ ทักษะการเอา ตัวรอดในน้ำ ทักษะการให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัย รวมทั้งการ สอนให้เด็กผู้ปกครองผู้ดูแลเด็กสามารถปฐมพยาบาลและช่วยฟื้น คืนชีพผู้ประสบภัยทางน้ำได้

2. โรคเลปโตสไปโรสิสเสียชีวิต จังหวัดนครพนม พบ ผู้เสียชีวิต 1 ราย เป็นเพศหญิง อายุ 66 ปี อยู่หมู่ที่ 5 ตำบลหนอง สังข์ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ประกอบอาชีพปลูกผักสวนครัว เพื่อจำหน่าย เริ่มป่วยเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2561 ด้วยอาการไข้ ผู้ป่วยซื้อยามารับประทานเอง แต่อาการไม่ดีขึ้น จึงเข้ารับการรักษาที่คลินิกแพทย์เอกชน ในอำเภอนาแก เมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2561 อาการทุเลายังไม่หายขาด จึงเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล นาแกเป็นผู้ป่วยใน แพทย์ให้การวินิจฉัย R/O Melioidosis อาการ ผู้ป่วยไม่ดีขึ้น จึงส่งตัวเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลศูนย์สกลนคร เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2561 ด้วยอาการปวดกล้ามเนื้ออย่างรุนแรง ปวดศีรษะอย่างรุนแรง ตาแดง ไอแห้ง ปัสสาวะสีเข้ม ทนทาน กด เจ็บบริเวณกล้ามเนื้ออ่อนแอ คอแข็ง หายใจหอบ ถ่ายอุจจาระเป็นสี ดำ ผลการชันสูตรทางห้องปฏิบัติการโรงพยาบาลศูนย์สกลนครเมื่อ วันที่ 18 มีนาคม 2561 พบผลบวกต่อ Leptospira antibody อาการของผู้ป่วยไม่ดีขึ้นและเสียชีวิต เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2561 เวลาประมาณ 20.00 น. ทีมสอบสวนลงพื้นที่สำรวจพื้นที่เกิดเหตุ และสภาพแวดล้อมเพื่อวิเคราะห์สาเหตุ และปัจจัยเสี่ยงของ สภาพแวดล้อม และได้ดำเนินการค้นหาผู้สัมผัสร่วมบ้านและ บริเวณโดยรอบบ้านผู้ป่วยและเส้นทางที่ผู้ป่วยเดินทางไปประกอบ อาชีพ พร้อมทั้งสื่อสารความเสี่ยงโดยการประชาสัมพันธ์ขอ กระจายข่าวในหมู่บ้านเรื่องวิธีการติดต่อของโรคเลปโตสไปโรสิส

3. โรคไอกรน จังหวัดจันทบุรี พบผู้ป่วยเพศชาย 1 ราย

อายุ 2 เดือน อยู่ที่บ้าน 5 ตำบลทับไทร อำเภอบางน้ำร้อน จังหวัด จันทบุรี เริ่มป่วยวันที่ 17 มีนาคม 2561 มีอาการไอคล้ายเป็นหวัด วันที่ 19 มีนาคม 2561 มารักษาที่โรงพยาบาลบางน้ำร้อนด้วย อาการไอบ่อยขึ้น หายใจลำบาก แพทย์ทำการรักษาให้คำแนะนำวิธี ทำให้ทางเดินหายใจโล่งและให้กลับบ้าน วันที่ 22 มีนาคม 2561 ผู้ป่วยมีอาการไอบ่อยขึ้นเป็นชุดๆ จนหน้าเขียว หายใจลำบาก มารักษาที่โรงพยาบาลบางน้ำร้อน แพทย์ส่งต่อไปรักษาโรงพยาบาล พระปกเกล้า วินิจฉัย Acute Bronchitis และส่งส่งโรคไอกรน เก็บ ตัวอย่าง Nasopharyngeal swab ส่งตรวจที่สถาบันวิจัย วิทยาศาสตร์สาธารณสุข กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ผลการตรวจ ทางห้องปฏิบัติการด้วยวิธี Real time PCR พบเชื้อ *Bordetella pertussis* ผู้ป่วยได้รับการรักษาด้วยยาปฏิชีวนะ อาการดีขึ้น แพทย์จึงให้กลับบ้านเมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2561 ประวัติสัมผัสโรค เด็กเริ่มป่วยก่อนวันนัดรับวัคซีน ไม่มีประวัติเดินทาง มารดาเลี้ยงดู ผู้ป่วยด้วยนมแม่ ก่อนคลอดมารดามีอาการไอบ่อย เมื่อคลอดแล้วยังคงไอบ้าง ไม่ได้รับการรักษา ผล Nasopharyngeal swab ของ มารดาไม่พบเชื้อ *Bordetella pertussis* ความครอบคลุมวัคซีน DPT3 ในพื้นที่ร้อยละ 87.14 ให้มีมาตรการในการดำเนินงาน ป้องกันปัจจัยเสี่ยง เช่น ฝ้าระวังค้นหาผู้ป่วย ไข้ ไอ เรื้อรัง โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 5 ปี ให้สุศึกษาประชาสัมพันธ์ สื่อสารความเสี่ยงให้ประชาชนในพื้นที่ เฝ้าระวังให้วัคซีนป้องกัน โรคขึ้นพื้นฐานให้ครอบคลุมตามเกณฑ์ในทุกอำเภอ

3. การประเมินความเสี่ยงจากการจมน้ำเสียชีวิตในเด็ก

ข้อมูลจากกองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงาน ปลัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551-2560 เด็ก อายุต่ำกว่า 15 ปี เสียชีวิตจากการจมน้ำ 9,574 ราย หรือเฉลี่ย- ปีละ 957 ราย และจากข้อมูลการเฝ้าระวังการบาดเจ็บระดับชาติ สำนักกระบาดวิทยาในปี พ.ศ. 2560 พบว่าร้อยละ 44.9 เป็นแหล่ง น้ำตามธรรมชาติที่เด็กจมน้ำและเสียชีวิตมากที่สุด โดยเฉพาะ ในช่วงปิดเทอมระหว่างเดือนมีนาคม-พฤษภาคม และวันเสาร์- อาทิตย์เป็นช่วงเวลาที่เด็กจมน้ำและเสียชีวิตได้มากที่สุด การ จมน้ำในเด็กได้มักเกิดจากการชวนกันไปเล่นน้ำเป็นกลุ่มส่วนในเด็ก เล็กมักจมน้ำในภาชนะขนาดเล็กที่อยู่ภายในบ้านหรือรอบ ๆ บริเวณบ้าน

จากข้อมูลโปรแกรมตรวจสอบข่าวการระบาด กรมควบคุม โรค ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม-31 มีนาคม 2561พบรายงานผู้เสียชีวิต จากการจมน้ำ 13 เหตุการณ์ ผู้ตกน้ำ 35 ราย เสียชีวิต 28 ราย อัตราส่วนเพศชายต่อเพศหญิง 1.8:1 ส่วนใหญ่อายุต่ำกว่า 10 ปี (ร้อยละ 53.8) จำนวนเหตุการณ์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากเดือน

มกราคม จนกระทั่งในเดือนมีนาคมมีรายงานเหตุการณ์เด็กจมน้ำ 7 เหตุการณ์ แหล่งน้ำที่เด็กจมน้ำมากที่สุดคือแหล่งน้ำธรรมชาติ ร้อยละ 79.00 เวลาที่เกิดเหตุส่วนใหญ่ คือ เวลา 08.00-10.00 น. (ร้อยละ 44) รองลงมา คือ 14.00-16.00 น. (ร้อยละ 41) และ 10.00-12.00 น. (ร้อยละ 7) พบว่าเด็กจมน้ำส่วนใหญ่ว่ายน้ำไม่เป็น และมากกว่าร้อยละ 30 เป็นผู้เสียชีวิตที่เห็นเหตุการณ์แล้วลง น้ำไปช่วยชีวิตเด็กที่จมน้ำ

ดังนั้นมาตรการป้องกันเด็กจมน้ำและเสียชีวิต จึงควรฝึกให้ เด็กว่ายน้ำเป็น ให้มีทักษะด้านความปลอดภัยทางน้ำ ให้เด็กรู้จัก แหล่งน้ำเสี่ยงและอันตรายที่จะเกิดขึ้น ให้มีความรู้วิธีการเอาชีวิตรอดในน้ำเมื่อตกน้ำฝึกให้ผู้เห็นเหตุการณ์รู้จักวิธีให้การช่วยเหลือ และกู้ชีพที่ปลอดภัย จัดให้มีอุปกรณ์ช่วยคนตกน้ำบริเวณแหล่งน้ำ เสี่ยง สร้างรั้วและติดป้ายคำเตือน ในเด็กเล็กก่อนวัยเรียนจัดให้มี สถานที่ปลอดภัยซึ่งต้องห่างจากแหล่งน้ำ และติดตั้งเครื่องกีดขวาง หรือรั้วเพื่อป้องกันเด็กเล็กเข้าถึงแหล่งน้ำ ทั้งนี้ช่วงนี้เป็นช่วงปิด ภาคการศึกษา เป็นช่วงเวลาที่เด็กเกิดเหตุการณ์จมน้ำในเด็กได้มากขึ้น จึงควรเน้นการสื่อสารประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตระหนักเกี่ยวกับ การตกน้ำจมน้ำในเด็กและความเสี่ยงที่จะเสียชีวิต เพื่อชุมชนจะได้ ช่วยกันดูแลป้องกันการตกน้ำจมน้ำและเสียชีวิตในเด็กต่อไป

สถานการณ์ต่างประเทศ

1. สถานการณ์โรคเมอร์ส (MERS) ประเทศซาอุดีอาระเบีย

กระทรวงสาธารณสุขซาอุดีอาระเบีย (MOH) รายงาน ผู้ป่วยโรค MERS รายใหม่ จำนวน 4 ราย ในช่วงสัปดาห์ที่ผ่านมา รายแรกพบเมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2561 เป็นชายชาว ซาอุดีอาระเบีย อายุ 67 ปี อยู่เมือง Najran ได้รับการวินิจฉัยว่า เป็นโรคทางเดินหายใจในตะวันออกกลาง (MERS) ขณะนี้อาการ ทรงตัว มีประวัติสัมผัสสัตว์โดยตรง รายที่สองพบเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2561 เป็นชายชาวต่างชาติ อายุ 64 ปี อยู่เมือง Riyadh มี อาการป่วยอยู่ในภาวะวิกฤติจัดเป็นกลุ่มผู้ป่วย primary ซึ่ง หมายความว่าไม่น่าจะได้รับเชื้อจากผู้ป่วยรายอื่น รายที่สามพบเมื่อ วันที่ 24 มีนาคม 2561 เป็นชาวต่างชาติ อายุ 44 ปี อยู่เมือง Hofuf มีอาการป่วยอยู่ในภาวะวิกฤติ มีประวัติสัมผัสสัตว์ รายที่สี่ พบเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2561 เป็นหญิงชาวซาอุดีอาระเบีย อายุ 41 ปี อยู่เมือง Jeddah ขณะนี้อาการทรงตัว มีประวัติเป็นผู้สัมผัส ร่วมบ้านของผู้ป่วย MERS รายก่อนหน้านี้ ซึ่งเป็นผู้ป่วย MERS รายที่สามที่เกิดขึ้นในเมือง Jeddah ของเดือนนี้

ข้อมูลจากกระทรวงสาธารณสุขซาอุดีอาระเบีย รายงาน ผู้ป่วย MERS ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 ถึง วันที่ 26 มีนาคม 2561 มี

จำนวน 1,825 ราย เสียชีวิต 738 ราย อยู่ระหว่างการรักษา 15 ราย ปัจจุบันตั้งแต่ต้นปี 2561 ถึงวันที่ 26 มีนาคม 2561 มีรายงานผู้ป่วยจำนวน 62 ราย

2. สถานการณ์โรคไข้เหลือง ประเทศบราซิล

ข้อมูลจากกระทรวงสาธารณสุขบราซิล รายงานผู้ป่วย ยืนยันโรคไข้เหลืองรายใหม่ 211 ราย เสียชีวิต 38 ราย ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2560 ถึงวันที่ 28 มีนาคม 2561 รายงานผู้ป่วยยืนยัน โรคไข้เหลือง จำนวน 1,131 ราย เสียชีวิต 338 ราย เมื่อเทียบกับ จำนวนผู้ป่วยในช่วงเวลาเดียวกันระหว่างปี พ.ศ. 2559-2560 มี รายงานการพบผู้ป่วยโรคไข้เหลืองต่ำกว่านี้มาก คือ มีผู้ป่วย 660

ราย และเสียชีวิต 210 ราย

การที่มีผู้ป่วยโรคไข้เหลืองเพิ่มขึ้นสัมพันธ์กับการระบาดเข้าสู่ สุ่มรดาเมืองที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ มีประชากรประมาณ 35.8 ล้านคน ที่ยังไม่ได้รับคำแนะนำให้รับวัคซีนไข้เหลืองจนกระทั่งเมื่อ เร็ว ๆ นี้ ในขณะที่ในฤดูกาลที่ผ่านมา มีการจัดกลุ่มเสี่ยงต่อการติด เชื้อไวรัสไข้เหลืองเพียง 9.8 ล้านคน ทั้งนี้ควรมีประชากรชาวบราซิล อีกประมาณ 77.5 ล้านคน ที่จะต้องได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรค ไข้เหลือง ในปีนี้เนื่องจากรัฐบาลบราซิลได้แนะนำให้ประชาชนทุก คนรับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคไข้เหลืองและควรจะได้รับวัคซีนภายใน เดือนเมษายน 2562

รายงานโรค
ที่ต้องเฝ้าระวัง

ข้อมูลรายงานโรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ที่ 12

Reported cases of diseases under surveillance 506, 12nd week

✉ get506@yahoo.com

ศูนย์สารสนเทศทางระบาดวิทยาและพยาธิวิทยา สำนักงานระบาดวิทยา
Center for Epidemiological Informatics, Bureau of Epidemiology

ตารางที่ 1 จำนวนผู้ป่วยและเสียชีวิตด้วยโรคติดต่อที่สำคัญ จากการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา โดยเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของ ปีก่อน ๆ ประเทศไทย ปี พ.ศ. 2561 สัปดาห์ที่ 12

Table 1 Reported cases of priority diseases under surveillance by compared to previous year in Thailand, 12nd week 2018

Disease	2018				Case* (Current 4 week)	Mean** (2013-2017)	Cumulative	
	Week 9	Week 10	Week 11	Week 12			2018	
	Cases	Cases	Cases	Cases			Cases	Deaths
Cholera	0	0	0	0	0	1	1	0
Influenza	2759	2642	1879	652	7932	7836	37343	5
Meningococcal Meningitis	0	1	0	0	1	1	2	0
Measles	49	46	28	13	136	192	568	1
Diphtheria	0	1	0	0	1	1	2	0
Pertussis	1	4	1	0	6	3	12	0
Pneumonia (Admitted)	5118	4823	4018	2074	16033	17345	67180	42
Leptospirosis	31	18	22	8	79	124	391	2
Hand, foot and mouth disease	747	709	543	245	2244	2813	9148	0
Total D.H.F.	482	508	344	88	1422	3245	5868	9

ที่มา: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด สำนักงานอนามัย กรุงเทพมหานคร และ สำนักงานระบาดวิทยา: รวบรวมข้อมูลในภาพรวมระดับประเทศ

ข้อมูลในตารางจะถูกปรับปรุงทุกสัปดาห์ วัตถุประสงค์เพื่อการป้องกันควบคุมโรค/ภัย เป็นหลัก มิใช่เป็นรายงานสถิติของโรคนั้น ๆ

ส่วนใหญ่เป็นการรายงาน "ผู้ป่วยที่สงสัย (suspect)" ไม่ใช่ "ผู้ป่วยที่ยืนยันว่าเป็นโรคนั้น ๆ (confirm)"

ข้อมูลมีการเปลี่ยนแปลงย้อนหลังได้ทุกสัปดาห์ จึงไม่ควรนำข้อมูลสัปดาห์ปัจจุบันไปอ้างอิงในเอกสารวิชาการ

* จำนวนผู้ป่วย 4 สัปดาห์ล่าสุด (4 สัปดาห์ คิดเป็น 1 ช่วง)

** จำนวนผู้ป่วยในช่วง 4 สัปดาห์ก่อนหน้า, 4 สัปดาห์เดียวกันกับปีปัจจุบัน และ 4 สัปดาห์หลัง ของข้อมูล 5 ปีย้อนหลัง 15 ช่วง (60 สัปดาห์)